

ΑΡΧΑΙΟΜΕΤΡΙΚΑ ΝΕΑ

Αρχαιομετρική Εταιρεία: Ένα νέο ξεκίνημα

Πληράδωρον δέκα χρόνια από την ίδρυση της Ελληνικής Αρχαιομετρικής Εταιρείας (Ε.Α.Ε.), Η Εταιρεία, μοναδική στο είδος της στη χώρα μας, αποκεύεται στη διάδοση της Αρχαιομετρίας ως νέου διεπιστημονικού κλάδου, που χρησιμοποιεί τις σύγχρονες μεθόδους των Φυσικών Επιστημών για τη μελέτη κυρίων αρχαιολογικών προβλημάτων αλλά ταυτόχρονα και βεβαίως ποιοι αιφορούν την απότελεσματικότητή της. Εκτός από τον κύριο αυτό σκοπό της, η Ε.Α.Ε. ενδιαφέρεται για την αξιοποίηση του επιστημονικού και εργαστηριακού δυναμικού της χώρας και για τη διάσωση και διατήρηση του αρχαιολογικού μας πλούτου. Μεριμνά για την καλύτερη ενημέρωση και προσέγγιση επιστημόνων σε θέματα Αρχαιομετρίας και για τη συντηματικότερη επαρφή τους με ερευνητές Αρχαιολόγους. Ακόμη φροντίζει για την πληροφόρηση φίλων της Αρχαιολογίας και Αρχαιομετρίας και καταγράφει τις πιο πρόσφατες εξελίξεις και τάσεις σχετικά με την Αρχαιομετρία διεθνώς.

Στα χρόνια που πέρασαν η Ε.Α.Ε. έκανε μια πρώτη απογραφή των αρχαιομετρικών δραστηριοτήτων στην Ελλάδα, διοργάνωσε διαλέξεις Αρχαιομετρίας, πραγματοποίησε αρχαιομετρικές εκδρομές και συνέβαλε αποφασιστικά στη συνεργασία μεταξύ Αρχαιολόγων και Αρχαιομετρών. Στα ενέργεια μέλη της περισσότερους ερευνητές (θετικούς επιστήμονες και Αρχαιολόγους) που ασχολούνται με αρχαιομετρικά θέματα σ' όλη τη χώρα.

Κομψαλαίρας γεγονός προς την πραγματοποίηση των οκτών της Ε.Α.Ε. ήταν η διοργάνωση στην Αθήνα του 1ου Συμποσίου Αρχαιομετρίας που έγινε στην αρχή του 1990 (26-28 Ιανουαρίου), το οποίο παρακολούθησαν περισσότεροι από 230 συνέδροι, Ελλήνες και ξένοι.

Ακόμη κατά τα τελευταία 3 χρόνια η Ε.Α.Ε. επιμελείται σε ταυτή των Αρχαιομετρικών Νέων, μέσα από τις στήλες της ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ, για την καλύτερη ενημέρωση των μελών της και των φίλων της Αρχαιομετρίας.

Στο κατώφλι του νέου χρόνου και της νέας δεκαετίας η Ε.Α.Ε. βρίσκεται μπροστά σε ένα νέο ξεκίνημα με καινούργιο Δ.Σ. και τη συμβολή των παλίν και νέων μελών της. Η Ε.Α.Ε. καλείται τώρα να παίξει έναν ποιο σημαντικό ρόλο, αντάξιο της πρωτοποριακής θέσης που έχει η χώρα μας στην αρχαιομετρική έρευνα διεθνώς.

Δελτίο Αρχαιομετρίας

Στις πρώτες μέρες του Νοεμβρίου 1990 κυκλοφόρησε σε καλαίσθητη έκδοση το 20 τεύχος του Δελτίου, που είναι το ενημερωτικό έντυπο του Εργαστηρίου Αρχαιομετρίας του ΕΚΕΦ «Δημόκριτος». Όπως και στο πρώτο τεύχος διαπιστώσεως, το Δελτίο αυτό είναι μια πολύ άξιολογη προσπάθεια καταγραφής των δραστηριοτήτων του Εργαστηρίου και παρουσίασης των νέων που έχουν σχέση με την Αρχαιομετρία στην Ελλάδα αλλά και στο ξενεπικό. Στο καινούργιο τεύχος το ειδικό θέμα είναι αφιερωμένο στις χρονολογικές μελετές σε οπτικά με τη μέθοδο ESR. Το δελτίο, όπως διαβάζουμε, «έιναι αναρικτό σε προτάσεις, σκέψεις και ιδέες που θα επιβεβαιώσουν οι αναγνώστες να περηφέρουν». Πληροφορίες και δωρεάν διάθεση αντίτυπων από τη Συντακτική Επιτροπή: Γ. Μανιάτης και Β. Κυλίκογλου, τηλ. 6513111, εωσ. 631.

Σεμινάρια Αρχαιομετρίας

Στο Εργαστήριο Αρχαιομετρίας του Κέντρου «Δημόκριτος» συνεχίζονται από 31.10.90 τα σεμινάρια Αρχαιομετρίας, Αρχαιολογίας και Συντήρησης.

Εδώ και δέκα, σχεδόν, χρόνια με τα σεμινάρια αυτά έχει δημιουργηθεί γνώμη παράδοση στη ζωντανή επικοινωνία και στην ανταλλαγή πληροφοριών και προβληματισμών μεταξύ Αρχαιολόγων, Αρχαιομετρών, Συντηρητών και άλλων ενδιαφερομένων. Συνημποτική ήταν τον τελευταίο καρού και η παρουσία φοιτώντων Αρχαιολογίας, Συντήρησης και Θετικών Επιστημών, μια και στους τελευταίους κύκλους οι συναντήσεις αυτές έχουν έναν περισσότερο επιμορφωτικό χαρακτήρα. Καινοτομία που οφείλεται στην οργανωτική επιπρότοιχη είναι και η υπότερη περιλήψης [με σχετική βιβλιογραφία για κάθε σεμινάριο] που κυκλοφόρησαν σε επιμελημένη έκδοση και διατίθενται στους ακροατές των σεμιναρίων.

Οι τρεις τελευταίες κυκλούσι ομιλίες παρουσιάζονται με το ακόλουθο πρόγραμμα:

Δ' ΚΥΚΛΟΣ: ΑΡΧΑΙΑ ΜΕΤΑΛΛΑ

Τετάρτη 31 Οκτωβρίου 1990, «ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑ», Ε. Φώτου - Jones, Εργαστήριο Fitch, Αγγλική Αρχαιολογική Σχολή.

Τετάρτη 7 Νοεμβρίου 1990: «ΠΡΩΤΙΜΗ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ: ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΜΕΤΡΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ», Χ. Κουκούλη, ΙΗ Εφορεία Προϊστ. και Κλασ. Αρχαιοτήτων, Καβάλα.

Τετάρτη 14 Νοεμβρίου 1990, α) «ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΕΤΑΛΛΑ ΑΠΟ ΓΕΩΔΟΓΙΚΗ ΣΚΟΠΙΑ», Γ. Μπασιάκος, Εργαστήριο Αρχαιομετρίας, ΕΚΕΦ Δημόκριτος.

β) «ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΞΑΓΩΓΙΚΗ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑ ΣΤΟΝ ΕΛΛΑΣΙΚΟ ΧΩΡΟ», Ε. Φώτου - Jones, Εργαστήριο Fitch, Αγγλική Αρχαιολογική Σχολή.

Τετάρτη 21 Νοεμβρίου 1990, «ΠΑΛΑΙΟΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΚΕΑ», Λ. Μενδώνη, Κέντρο Ελληνικής και Μεσαίκης Αρχαιοτήτων, και Μ. Μπελογάννης, Κέντρο Λίβου, Υπουργείο Πολιτισμού.

Τετάρτη 28 Νοεμβρίου 1990, «Η ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΑ ΣΩΣ ΜΕΣΙΟ ΕΙΡΕΥΝΗΣ ΣΤΗΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΣΤΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ», Γ. Παπαδημητρίου, Εργαστήριο Μεταλλογνωσίας, Ε.Μ.Π.

Ε' ΚΥΚΛΟΣ: ΓΕΩΦΥΣΙΚΕΣ ΔΙΑΣΚΟΠΗΣΕΙΣ

Δευτέρη 3 Δεκεμβρίου 1990, «Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΓΕΩΦΥΣΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΣΤΟΝ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ», Στ. Παπαμαριώνοπούλος, Εργαστήριο Γεωφυσικής - Σεισμολογίας, Πανεπιστήμιο Πατρών.

Τετάρτη 12 Δεκεμβρίου 1990, α) «ΓΕΩΦΥΣΙΚΕΣ ΔΙΑΣΚΟΠΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ. ΜΕΡΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ», R. Jones, Εργαστήριο Fitch, Αγγλική Αρχαιολογική Σχολή.

β) «ΓΕΩΦΥΣΙΚΕΣ ΔΙΑΣΚΟΠΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΚΑΒΟΥΣΙ ΚΡΗΤΗΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΚΟΠΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΥ», W. Coulson, L. Day, Αμερικανική Σχολή Κλασσικών Σπουδών.

Τετάρτη 19 Δεκεμβρίου 1990, α) «ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΠΙΤΕΥΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΕΝΤΟΠΙΣΜΟ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΜΕ ΓΕΩΦΥΣΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΥΣ», Γ. Τσόκας, Εργαστήριο Γεωφυσικής Α.Π.Θ.

β) «ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΝΟΣ ΟΔΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΠΟΡΦΥΡΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟ ΕΥΡΩΠΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ», Θ. Σαββόπουλος, ΙΣΤ. Εφορεία Προϊστ. και Κλασ. Αρχαιοτήτων, Θεσσαλίη.

ΣΤ' ΚΥΚΛΟΣ: ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΜΕΤΡΙΑΣ - ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ - ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ

Τετάρτη 9 Ιανουαρίου 1991, «ΧΕΙΡΟΠΟΙΗΤΑ ΑΓΓΕΙΑ ΤΩΝ ΠΡΩΙΜΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ: ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΧΡΗΣΙΣ», N. Κούρου, Φλοσφική Σχολή, Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Τετάρτη 16 Ιανουαρίου 1991, «Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΤΟΥΝ ΑΚΤΙΝΟΒΟΛΙΩΝ ΣΤΗ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΑΡΧΑΙΩΝ ΛΥΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ», Ε. Μαργαριανάκης, Ινστ. Επιστ. Υλικών, ΕΚΕΦ «Δημόκριτος».

Τετάρτη 23 Ιανουαρίου 1991, «ΧΗΜΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΘΝΙΚΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ: ΟΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ», Ε. Μάγος, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο.

Τετάρτη 30 Ιανουαρίου 1991, «ΑΡΧΑΙΟΜΕΤΡΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΕΧΝΗΡΙΩΣΗΣ ΝΕΟΛΙΘΙΚΗΣ ΚΕΡΑΜΙΚΗΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ», K. Γαλλής, IE Εφορεία Προϊστ. και Κλασ. Αρχαιοτήτων, Λάρισα.

Τετάρτη 6 Φεβρουαρίου 1991, «ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΜΕ ΝΕΤΡΟΝΙΚΗ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ», Απ. Γρηγόρης, Ράδιοαναλυτικό Εργαστήριο, Ινστ. Φυσικοχημείας, ΕΚΕΦΕ «Δημόκριτος».

Τόπος συνάντησης: Αμφιθέατρο Φυσικής, ΕΚΕΦΕ «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ» - Χώρος: 11.00 καθές, 11.20 ομιλία.

Οργανωτική Επιτροπή: Γιάννης Μπασάκος, Εκένη Αλούπη, Βασιλική Μαντή, Εργαστήριο Αρχαιομετρίας, Ινστ. Επιστήμης Υλικών, ΕΚΕΦΕ «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ» 153 10 Αγ. Παρασκευή Αττικής, τηλ. 6513.111, εαγ. 247.631.

Μετά από κάθε ομιλία ακολουθεί συζήτηση, ενώ θεωρίσεις παρακολούθησης χρηγούνται μετά το τέλος κάθε σεμιναρίου σε διοικητικούς ακροατές ενδιαφέρονται. Η συμμετοχή στα σεμινάρια είναι ελεύθερη και δεν χρειάζεται αίτηση παρακολούθησης.

Ερευνητικές δραστηριότητες του Χημικού Εργαστηρίου του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου

Στην αρχή της δεκαετίας του 80, στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο ιδρύθηκε το πρώτο χημικό ερευνητικό εργαστήριο της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας και η οργάνωση του σχεδόν διάτακτης ώστε να υπηρετεί:

- την ανάγκη επίλυσης προβλημάτων που προσκοπίαν από τη συντήρηση των αρχαίων αντικειμένων και
- την διάπτυξη της δημιουργικής λειτουργίας του το εργαστήριο έχει δώσει απαντήσεις σε πάρα πολλά ερωτήματα προδιορισμού αρχαίων υλικών, αναγνώριση και οργανών (κεραμικών, γυαλιών, φανετιανών, οστών, μετάλλων, κονιαμάτων, φυτικών υλών, ρητίνων, χρωστικών υλών, βερικών εικόνων κλπ.). Ήξει επίσης συμβάλλει στον προδιορισμό αυθεντικότητας αρχαίων αντικειμένων με προσδιορισμό της χημικής τους σύστασης, της τεχνικής κατασκευής τους και των προϊόντων διάρθρωσής τους.

Η αρχαιομετρική έρευνα του εργαστηρίου επιδιέλαται:

1. Στη μελέτη της αρχαίας τεχνολογίας υλικών (κεραμικών, μετάλλων κ.ά.).
2. Στη μελέτη προέλευσης των αρχαίων αντικειμένων (προδιορισμός εργαστηριών, πηγών πρώτων υλών κλπ.).

Ένα από τα ποιηματικά ερευνητικά προγράμματα του είναι και η μελέτη χάλκινων αντικειμένων Γεωμετρικής Περιόδου από τον ελλαδικό χώρο. Τα αντικείμενα αυτά προέρχονται από «γεωμετρικά κέντρα» όπως οι Δελφοί, η Σάμος, η Ολυμπία, η Ακρόπολη Αθηνών, η Ιάκη, η Κορίτη και το Άργος. Είναι κυρίως τρίποδες, γρύπες, σειρήνες και ασπίδες διάφορων τύπων, ελληνικών και ανατολικών/ανατολικών.

Σκοπός της μελέτης είναι η ανεύρευση της σύστασης των χρησιμοποιούμενων κραμάτων, η διάκριση τυχόν διαφορετικών εργαστηριών και η διαπίστωση κάποιας κοινής τεχνολογίας χαλκού στον ελλαδικό χώρο, σε σύγκριση με αυτή των εγγύς περιοχών. Τα πρώτα συμπέραματα έχουν δημοσιευθεί με τίτλο «Trépieds Géométriques de bronze: Analyse complémentaire» στο BCH, 1986, 110, σα. 121-136 (E. Magou, S. Philippakis, C. Rolley).

Συνέδρια που έγιναν

2nd Biennial Asmosia Meeting

Στο διάστημα 15-19 Οκτωβρίου 1990 έγινε με επιτυχία στη Leuven, Βέλγιο, το 2nd Biennial Asmosia Meeting, Συνέδριο αφιερωμένο στις μεθόδους εξόρυξης, στη διακίνηση και την προέλευση του αρχαίου μαρμάρου, με οργανώσεις τους M. Wealkens, N. Herz και L. Moens. Περίπου σαράντα συνέδριο από αρκετές χώρες παρακολούθησαν την ειδική αυτή συνέντηση στην οποία παρουσιάστηκαν περίπου τριάντα πέντε εργασίες. Σημαντική ήταν η ελληνική συμμετοχή με τις παρακάτω ανακοινώσεις:

Kolaiti, E., Mendoni, L. G., «The relation between a quarrying site and a city-center. The case of the ancient city of Karpathos, Keos Island, Greece»;

Mandi, V., Bassiakos Y., Kilioglou, V., Maniatis, Y., «Progress on ESR spectroscopy studies for marble characterization»;

Papageorgakis, J., Kolaiti, I., «The ancient limestone quarries of Profitis Elias near Delphi, Greece»;

Papageorgakis, J., Mourtzas, N., «Bronze Age quarries on the Eastern coastal zone of Crete (Greece)»;

Skoulikidis, Th., Georgopoulou E., Adamopoulou, P., «Orient inversion of gypsum on the surface of ancient monuments into calcium carbonate back»;

Gorgoni, C., Kokkinakis, I., Lazzarini, L., Mariottini, M., «Geochemical and petrographic characterization of "rosso antico" and other white-gray marbles of Mani (Greece)».

Ηρό προετοιμάζονται τα πρακτικά του Συνέδριου αυτού και θα κυκλοφορήσουν στους προσεχείς μήνες. Πληροφορίες: Dr. M. Wealkens, Dept of Archaeology, Univ. of Leuven, Blijde Inkomststraat 21, 3000 Leuven, Belgium.

Συνέδρια που θα γίνουν

Fourth Australian Archaeometry Conference.

Θα γίνει από 29-31 έως 1-2-1991 στην Καμπέρρα (Αυστραλία) με θέματα: χρονολογήσεις, προέλευση, αναλύσεις υλικών, εφαρμογές υπολογιστικών μεθόδων, μελέτες αυθεντικότητας και μελέτες DNA.

VI European Union of Geosciences.

Θα γίνει από 28 έως 28 Μαρτίου 1991 στο Στρασβούργο (με συνεδρίες για αρχαιομετρικά θεμάτα). Πληροφορίες Δρ. Γ. Θεοδώρου, Τμ. Ιστ. Γεωλογίας και Παλαιοντολογίας, Πανεπ. Αθηνών, Πανεπιστημιούπολη 157 84 Ζωγράφου, τηλ. 7247.222.

2nd South European Conference on Archaeometry.

Θα γίνει στους Δελφούς από 19 έως 21 Απριλίου 1991, με θέματα: Χρονολόγησης, Μελέτες προέλευσης, Αναλυτικές μεθόδοι, Διασκόπηση, Εφαρμογές H/Y, Αρχαιοστρονομία κ.ά. που αφορούν τη Νότια Ευρώπη. Επίσημη γλώσσα θα είναι η αγγλική. Τελική πρόθεσμα συμμετοχής και αποστολής abstracts: 15 Ιανουαρίου 1991. Πληροφορίες Δρ. Γ. Λαυρίτζης, Ευρυπατικό Κέντρο Δελφών, Καρνεδάδου 13, 10675 Αθήνα, τηλ. 7226.913-15, fax 7230.676.

Modern Tools in Archaeometry.

Θα γίνει στο Γκαλτεμπούργκ (Σουηδία) με θέμα τις εφαρμογές σύγχρονων τεχνικών στην Αρχαιομετρία από 23 έως 25 Μαΐου 1991.

3rd Intern. Symp. on ESR dosimetry and applications.

Θα γίνει στην Washington DC (USA) από 14 έως 18 Οκτωβρίου 1991 και θα περιλαμβάνει και θέματα εφαρμογής της τεχνικής ESR στην αρχαιολογία (π.χ. χρονολόγηση, προέλευσης κ.λ.). Πληροφορίες: Dr. Marc F. Desrosiers, Natl. Inst. of Standards and Technology, Building 245, Room C 214, Gaithersburg, MD 20899, USA.

Υπενθύμιση: Οι αναγνώστες που επιθυμούν να περιληφθεί κάποια αρχαιομετρική δραστηριότητά τους (ή κάποια αρχαιομετρικό νέο στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό) στη στήλη των Αρχαιομετρικών Νέων παρακαλούνται να ταχυδρομήσουν το ιλικό τους στη διεύθυνση: Ελληνική Αρχαιομετρική Εταιρεία, Κάνγιος 27-Ένωση Ελλήνων Χημικών, 10682 Αθήνα, ή να επικοινωνήσουν τηλεφωνικά: 6513.111, εσωτ. 247. Στην ίδια διεύθυνση μπορούν να απευθυνθούν και οσιοί επιθυμούν να γίνουν μελή της ΕΑΕ.